

Gramatyka francuska - e-teacher

Rodzaj rzeczowników

Rzeczowniki francuskie mają rodzaje: męski i żeński. Rodzaj rzeczownika poznajemy najczęściej dzięki występującym przed nim rodzajnikom:

un stylo (r. męski) – pióro,
une table (r. żeński) stół

i zaimkom przymiotnym:

ma table (r. żeński) mój stół

1. Rodzaj naturalny

Niektóre rzeczowniki posiadają odmienne formy dla rodzaju męskiego i żeńskiego np.

un homme => **une femme**
mężczyzna kobieta
un père => **une mère**
ojciec matka

2. Tworzenie rodzaju żeńskiego rzeczowników

Rodzaj żeński rzeczownika tworzymy na ogół dodając "e" nieme do rzeczownika w rodzaju męskim,

un ami => **une amie**
przyjaciel przyjaciółka

3. Inne zasady tworzenia rodz. żeńskiego rzeczowników --- końcówki zmieniają się następująco:

-er => -ière

un jardinier => **une jardinière**
ogrodnik ogrodniczka

-x => -se

un époux => **une épouse**
małżonek małżonka

-f => -ve

un veuf => **une veuve**
wdowiec wdowa

-an, -en, -on => -anne, -enne, -onne

Jean => **Jeanne**
Jan Joanna

-eur => -trice, -euse, -eresse, -eure

un acteur => **une actrice**
aktor aktorka
un vendeur => **une vendeuse**
sprzedawca sprzedawczyni
un pêcheur => **une pécheresse**
grzesznik grzesznica
un mineur => **une mineure**
nieletni nieletnia

-at => -atte

un chat => **une chatte**
kot kotka

Liczba mnoga rzeczowników

Zasadniczo liczbę mnogą rzeczowników tworzymy przez dodanie -s do formy l.poj., za wyjątkiem rzeczowników zakończonych w l.poj. na -x, -s, -z, które nie zmieniają się.

une table => des tables
stół stoły

ale:

un fils => des fils
syn synowie

1. Odstępstwa od zasady ogólnej

-al => -aux

un journal => des journaux
gazeta gazety

ale:

un bal => des bals
un festival => des festivals

-ail => aux

un travail => des travaux
praca prace

ale:

un détail => des détails
szczegół szczegóły

-eu -au => -eux -aux

un cheveu => des cheveux
włos włosy

ale:

un pneu => des pneus
opona opony

- kilka rzeczowników zak. na **-ou** (bijou, caillou, chou, genou, hibou, joujou, pou) ma w l.mn. końcówkę **-x**.

ale:

un clou => des clous

2 Liczba mnoga rzeczowników złożonych

- rzeczowniki złożone jednowyrazowe tworzą liczbę mnogą tak jak rzeczowniki proste

un passeport => des passeports
paszport paszporty

- w rzeczownikach złożonych, połączonych łącznikiem, formę liczby mnogiej przybierają tylko rzeczowniki i przymiotniki. Czasowniki, przysłówki i przyimki nie ulegają zmianie.

un wagon-restaurant => des wagons-restaurants

ale: jeśli drugi rzeczownik pełni funkcję podrzędną, określając pierwszy, tylko pierwszy rzeczownik przyjmuje końcówkę liczby mnogiej

un chef-d'oeuvre => des chefs-d'oeuvre
arcydzieło arcydzieła

- w rzeczownikach składających się z czasownika i rzeczownika zasadniczo obie części nie odmieniają się.

Rodzajnik

Rodzajnik stoi przed rzeczownikiem wskazując na jego liczbę i (najczęściej) rodzaj. W języku francuskim wyróżniamy następujące typy rodzajników:

- Rodzajnik określony
- Rodzajnik nieokreślony
- Rodzajnik częściowy
- Rodzajnik ściągnięty

Opuszczenie rodzajnika

Rodzajnik opuszczamy:

- podczas wyliczania

Elle achetait tout: chaises, tables, armoires.

Kupowała wszystko: krzesła, stoły, szafy.

- w tytułach, adresach, ogłoszeniach

Maison à vendre

Dom na sprzedaż

- po wyrażeniach ilościowych

un peu de pain, un litre de vin, beaucoup de lait

trochę chleba, litr wina, dużo mleka

- przed orzeczeniem imiennym

Il est médecin.

Jest lekarzem.

- najczęściej po przyimkach: **en, sans, avec, pour**

Rodzajnik określony

	l.poj	l.mn.
r.męski	le, l'	les
r.żeński	la, l'	les

- określa rzeczownik znany z sytuacji, (lub o którym była mowa)

passer-moi le pain

podaj mi chleb (który jest na stole)

- poprzedza rzeczownik określony przez kontekst językowy (np. przez przydawkę)

la montre de mon père zegarek ojca

- poprzedza rzeczowniki nazywające rzeczy ogólnie znane

le soleil słońce

le ciel niebo

- poprzedza dni tygodnia - jeśli jakaś czynność stale dokonywana jest w danym dniu (zasadniczo, przed dniami tygodnia rodzajnik w ogóle nie występuje)

- poprzedza przymiotniki i przysłówki w stopniu najwyższym

la plus belle najpiękniejsza

- poprzedza niektóre nazwy własne (nazwy krajów, mórz, gór, rzek)

la Pologne Polska

les Alpes Alpy

- występuje po czasownikach:

aimer kochać, lubić

tester nienawidzić

préférer woleć

Rodzajnik nieokreślony

l.poj. l.mn.

r.męski un des

r.żeński une des

Stawiamy go:

- przed rzeczownikiem nieokreślonym, o którym mówi się po raz pierwszy

J'ai acheté un stylo et des crayons.

Kupiłem pióro i ołówki.

- w znaczeniu "jeden"

à une condition

pod jednym warunkiem

- w znaczeniu "jakiś"

Un homme te cherche.

Jakiś mężczyzna cię szuka.

Rodzajnik częściowy

l. poj. l.mn.

r. męski du, de l' des

r.żeński de la des

Poprzedza on:

- rzeczownik wyrażający część jakiejś rzeczy materialnej, niepoliczalnej, np.

Elle a acheté du veau.

Kupiła cielęciny.

- rzeczowniki abstrakcyjne, np.

Il a du courage.

Ma odwagę.

Rodzajnik ściągnięty

l.poj. l.mn.

r.męsk au, du aux, des

r.żeńsk i à la, de la aux, des

Rodzajnik ten powstaje z połączenia rodzajnika określonego z przyimkami "à" i "de":

à + le = au à + les = aux

de + le = du, de + les = des

Je parle du film. Mówię o filmie.

Opuszczenie rodzajnika

Rodzajnik opuszczamy:

- podczas wyliczania

Elle achetait tout: chaises, tables, armoires.

Kupowała wszystko: krzesła, stoły, szafy.

- w tytułach, adresach, ogłoszeniach

Maison à vendre

Dom na sprzedaż

- po wyrażeniach ilościowych

un peu de pain, un litre de vin, beaucoup de lait
trochę chleba, litr wina, dużo mleka

- przed orzeczeniem imiennym

Il est médecin.

Jest lekarzem.

- najczęściej po przyimkach: **en, sans, avec, pour**

Tworzenie rodzaju żeńskiego przymiotnika.

Na ogół r. żeński przymiotnika tworzymy dodając "-e" do formy r. męskiego

grand => grande

wielki wielka

Przymiotniki zakończ. na "-e" w r. męskim *nie zmieniają się*.

Przy tworzeniu r. żeńskiego przymiotnika następująco zmieniają się końcówki:

-el => -elle

actuel => actuelle

współczesny współczesna

-s => -sse

gras => grasse

tłusty tłusta

-et => -ette

muet => muette

niemy niema

(za wyj.: secret, complet, discret)

-f => -ve

vif => vive

żywy żywa

on => -onne

bon => bonne

dobry dobra

-en => enne

ancien => ancienne

dawny dawna

-eur => euse

menteur => menteuse

kłamliwy kłamliwa

Tworzenie liczby mnogiej przymiotnika.

Liczbę mnogą tworzymy poprzez dodanie -s na końcu słowa:

un pain chaud => **des pains chauds**
ciepły chleb ciepłe chleby

Przymiotniki zakończone w l.poj na -s, -x nie zmieniają się w l.mn.

Przymiotniki zakończone w r. męskim na **-al** mają w l.mn. końcówkę **-aux**

national => **nationaux**
narodowy narodowi (e)

Stopniowanie przymiotników

W stopniu *wyższym*: poprzedzamy przymiotnik przysłówkiem **plus** (bardziej) lub **moins** (mniej), a w stopniu *najwyższym* **le(la, les) plus** (najbardziej), lub **le (la, les) moins** (najmniej), np.:

grand => **plus grand** => **le plus grand**
wielki większy największy
moins grand => **le moins grand**
mniejszy najmniejszy

Liczebniki główne

Uwagi:

- liczebniki złożone poniżej 100 łączone są spójnikiem "**et**" lub łącznikiem (-)
- "un" i "onze" łączą się z dziesiątkami (21 - 71) za pomocą łącznika
- "un" zamienia się w r. żeńskim na "une"
- "mille" jest nieodmienne
- "vingt" i "cent" mają -s w l.mnogiej, jeśli stoją na końcu liczebnika złożonego
- liczebniki główne stoją zasadniczo przed rzeczownikiem

1	un	11	onze
2	deux	12	douze
3	trois	13	treize
4	quatre	14	quatorze
5	cinq	15	quinze
6	six	16	seize
7	sept	17	dix-sept
8	huit	18	dix-huit
9	neuf	19	dix-neuf
10	dix	20	vingt

21 vingt et un(e)
22 vingt-deux
30 trente
31 trente et un(e)
32 trente-deux
40 quarante
41 quarante et un(e)
42 quarante-deux
50 cinquante
51 cinquante et un(e)
52 cinquante-deux
60 soixante
60 soixante et un(e)
62 soixante-deux
70 soixante-dix
72 soixante et onze

72 soixante-douze
73 soixante-treize
80 quatre-vingts
81 quatre-vingt-un(e)
82 quatre-vingt-deux
83 quatre-vingt-trois
90 quatre-vingt-dix
91 quatre-vingt-onze
92 quatre-vingt-douze
100 cent

101 cent un(e)
102 cent deux
200 deux cents
1 000 mille
1 332 mille trois cent trente-deux
1 172 mille cent soixante-douze
3 419 trois mille quatre cent dix-neuf
1 000 000 un million

Liczebniki porządkowe

Uwagi:

- za wyjątkiem "**premier**" i "**second**" liczebniki porządkowe tworzymy dodając do liczebnika głównego końcówkę - **ième** lub -**ème**
- w przypadku liczebników złożonych dodamy końcówkę tylko do ostatniego liczebnika
- forma -**unième** występuje tylko w rzeczownikach złożonych
- forma "**second**" nie występuje nigdy w rzeczownikach złożonych
- "premier" i "second" zgadzają się z rzeczownikiem w rodzaju i liczbie
- liczebnik porządkowy stawiamy zazwyczaj przed rzeczownikiem

1 le premier, la première

2 le second, la seconde

2 le (la) deuxième	12 le (la) douzième
3 le (la) troisième	13 le (la) treizième
4 le (la) quatrième	14 le (la) quatorzième
5 le (la) cinquième	15 le (la) quinzième
6 le (la) sixième	16 le (la) seizième
7 le (la) septième	17 le (la) dix-septième
8 le (la) huitième	18 le (la) dix-huitième
9 le (la) neuvième	19 le (la) dix-neuvième
10 le (la) dixième	20 le (la) vingtième
11 le (la) onzième	21 le (la) vingt et unième

22 vingt-deuxième

30 le (la) trentième
40 le (la) quarantième
50 le (la) cinquantième

Zaimki

1. osobowe

podział zaimków osobowych
zaimki os. jako podmiot
zaimki os. jako dopełn. bliższe
zaimki os. jako dopełn. dalsze

2. przysłowne:

"en"

"y"

miejsce zaimków przysł. i osob. w zdaniu

3. dzierżawcze:

przymiotne

rzeczowne

4. wskazujące

5. względne:

proste

złożone

6. pytające:

przymiotne

rzeczowne

7. nieokreślone (przymiotne i rzeczowne)

Podział zaimków osobowych

Zaimki nieakcentowane:

Podmiot Dopełn. Zwrotne Dopełn.

bliższe dalsze

Liczba pojedyncza

1 os.	je	me	me	me
2 os.	tu	te	te	te
3 os.	il, elle	le, la, se	se	lui

Liczba mnoga

1 os.	nous	nous	me	nous
2 os.	vous	vous	te	vous
3 os.	ils, elles	les, se	se	leur

Zaimki akcentowane:

Wszystkie funkcje w zdaniu:

	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
1 os.	moi nous	
2 os.	toi vous	
3 os.	lui, elle, soi	eux, elles, soi

Zaimki kończące się na samogłoskę ulegają elizji przed czasownikiem zaczynającym się na samogłoskę, np.

[Je l'aime bien.](#)

Lubię go (ją)

Zaimki osobowe jako podmiot

W roli podmiotu występują:

1. Zaimki nieakcentowane (**je, tu, il, elle, nous, vous, ils, elles**)

Elle parle bien anglais.

Ona mówi dobrze po angielsku.

2. Zaimki akcentowane (**moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles**)

Moi, je dors mais, **lui**, il travaille.

Ja śpię, ale on pracuje.

C'est **lui** qui vient de France.

To on pochodzi z Francji.

Zaimki osobowe jako dopełnienie bliższe

W roli *dopełnienia bliższego* (complément d'objet direct) występują zaimki nieakcentowane: **me, te, le, la, nous, vous, les**.

Zaimki: **le, la, les** zastępują *dopełnienie*:

- *poprzedzone rodzajnikiem określonym*

Où sont les lunettes? Je ne **les** trouve pas.

Gdzie są okulary? Nie znajduję ich.

- *poprzedzone zaimkiem przymiotnym dzierżawczym*

Voilà ton thé, **le** bois-tu maintenant?

Oto twoja herbata. Pijesz ją teraz?

- *poprzedzone zaimkiem przymiotnym wskazującym*

Ces vacances? Je **les** ai passées au bord de la mer.

Moje wakacje? Spędziłem je nad brzegiem morza.

- *nie poprzedzone niczym*

Tu as vu **Pièrre**? - Non, je ne l'ai pas vu.

Widziałeś Piotra? - Nie, nie widziałem go.

Zaimki osobowe jako dopełnienie dalsze

W roli *dopełnienia dalszego* występują zaimki nieakcentowane (**me, te, lui, nous, vous, leur**) oraz akcentowane (**moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles**).

Zaimki **nieakcentowane**: **lui, leur** zastępują dopełnienie (zasadniczo osobę) poprzedzone przez przyimek "":

Tu as parlé ? Jean? - Oui, je **lui** ai parlé.

Rozmawiałeś z Janem? - Tak, rozmawiałem z nim

Zaimki akcentowane zastępują dopełnienie (zasadniczo osobę) poprzedzone przez inne przyimki (de, pour, avec, sur itd.).

Elle s'occupe des enfants? - Oui, elle s'occupe d'eux.

Zajmuje się dziećmi? Tak zajmuje się nimi.

Zaimek "en"

Zaimek ten:

- *zasadniczo nie zastępuje osób*

- *zastępuje dopełnienia poprzedzone przyimkiem "de" (oraz: du, de la, des, d'un, d'une), np.:*

Marie parle **du** film.

Marie **en** parle.

Maria o nim mówi

Podobną rolę spełnia także "en" jako okolicznik miejsca, np.:

Nous venons de Pologne.

Nous **en** venons.

Pochodzimy stamtąd.)

- zastępuje dopełnienie poprzedzone liczebnikiem lub rodzajnikiem nieokreślonym (w tym przypadku może zastępować osoby).

J'ai deux amis. Mam dwóch przyjaciół.

J'en ai deux. Mam dwóch.

Zaimek "y"

Zaimek ten *nie* zastępuje osób.

Zastępuje natomiast:

- *dopełnienie poprzedzone przyimkiem "?"* (nie béd'ce osob!)

Elles pensent **ce** film ?

Elles **y** pensent.

One o nim myślą.

- *okolicznik miejsca* (rzeczownik poprzedzony przyimkami: **en, dans, ?** itd.)

Il va **en** France.

Il **y** va.

On tam jedzie.

Miejsce zaimków osob. i przysł. w zdaniu

1. Zasadniczo zaimki nie poprzedzone przyimkiem stawiamy przed czasownikiem (w czasach złożonych - przed czasownikiem posiłkowym).

Je lui parle. Ils s'**en** souviennent. Elle l'**a** vu.

Rozmawiam z nim. Pamiętają o tym. Widziała go.

ale:

Il est parti **sans** elle.

Pojechał bez niej.

2. Jeśli w zdaniu występuje bezokolicznik, to zwykle zaimki stawiamy przed nim.

Nous venons de leur **téléphoner**.

Właśnie do nich dzwoniliśmy.

3. Kiedy czasownik występuje w formie twierdzącej trybu rozkazującego, zaimki stawiamy po nim.

Assieds-toi! Donne-le-lui!

Usiądź! Daj mu to!

Zaimki dzierżawcze przymiotne

Zaimki dzierżawcze przymiotne wyrażają przynależność i poprzedzają rzeczownik. Zmieniają się w zależności od osoby i liczby posiadaczy, jak również od rodzaju i liczby rzeczy posiadanej.

1. jeden posiadacz, jedna rzecz posiadana:

r.męski r.żeński

1 os.	mon	ma (mon*)
2 os.	ton	ta (ton*)
3 os.	son	sa (son*)

*przed rzeczownikiem w rodz. żeńskim zaczynającym się od samogłoski.

Np.

mon livre (le livre) - moja książka

ta robe (la robe) - twoja suknia

2 jeden posiadacz, wiele rzeczy posiadanych

rodz. męski i żeński

1 os.	mes
2 os.	tes
3 os.	ses

np.

mes amis - moi przyjaciele

3. wielu posiadaczy, jedna rzecz posiadana

rodz. męski i żeński

1 os.	notre
2 os.	votre
3 os.	leur

np. **votre maison** - wasz dom

4. wielu posiadaczy, wiele rzeczy posiadanych

r. męski i żeński

1 os.	nos
2 os.	vos
3 os.	leurs

np. **leurs cahiers** - ich zeszyty

Zaimki dzierżawcze rzeczowne

Wyrażają przynależność i zastępują rzeczownik poprzedzony zaimkiem dzierżawczym przymiotnym. Zmieniają się w zależności od osoby i liczby posiadaczy, jak również od rodzaju i liczby rzeczy posiadanych.

1. jeden posiadacz, jedna rzecz posiadana

r.męski i r.żeński

1 os.	le mien	la mienne
2 os.	le tien	la tienne
3 os.	le sien	la sienne

np.

C'est mon stylo et c'est le sien. (son stylo)

To twoje pióro, a to jego.

2. wielu posiadaczy, jedna rzecz posiadana

r. męski r. żeński

1 os. le nôtre la nôtre

2 os. le vôtre la vôtre

3 os. le leur la leur

np.

Votre chambre est grande mais la nôtre (notre chambre) est petite.

Wasz pokój jest duży, a nasz mały.

3. jeden posiadacz, wiele rzeczy posiadanych

r. męski r. żeński

1 os. les miens les miennes

2 os. les tiens les tiennes

3 os. les siens les siennes

np.

J'oublie toujours mes lunettes mais Pierre n'oublie jamais les siennes.(ses lunettes)

Zawsze zapominam moich okularów, ale Piotr nigdy nie zapomina swoich.

4. wielu posiadaczy wiele rzeczy posiadanych

r.męski i r.żeński

1 os. les nôtres

2 os. les vôtres

3 os les leurs

np.

J'ai apporté mes livres, mais eux, ils n'ont pas apporté **les leurs**.(leurs livres)

Przyniosłem swoje książki, ale oni nie przynieśli swoich.

Zaimki wskazujące przymiotne

Zaimki wskazujące przymiotne

Poprzedzają one i określają rzeczownik.

l.poj.

l. mn.

r. męski ce (cet przed samog³.)

ces

r. żeński cette

ces

np.

ce stylo, cet ami, cette guitare, ces livres

to pióro, ten przyjaciel, ta gitara, te książki

Zaimki wskazujące rzeczowne

Zastępują one rzeczownik

	l.poj.	l.mn.
r. męski	celui	ceux
r. żeński	celle	celles
r.nieokr.	ce, cela,	
	ça, ceci	

Przykłady użycia:

J'aime beaucoup les amis de Jacques mais je déteste les amis de Victor.

J'aime beaucoup les amis de Jacques mais je déteste **ceux** de Victor.

Bardzo lubię przyjaciół Jacka, ale nie znoszę (przyjaciół) Wiktora.

Je connais ce livre-ci mais, je n'ai jamais lu **celui-la**.

Znam tę książkę, ale nigdy nie czytałem tamtej.

Zaimki względne proste (qui, que, dont, où)

Zaimki te łączą dwa zdania. Jednocześnie:

- **qui** zastępuje podmiot

Un garçon est sorti. Il s'appelle Marc.

Le garçon **qui** est sorti s'appelle Marc.

Chłopiec, który wyszedł, ma na imię Marek.

- **que** zastępuje dopełnienie bliższe (object direct)

Le garçon s'appelle Marc. Je vois ce garçon.

Le garçon **que** je vois s'appelle Marc.

Chłopiec, którego widzę ma na imię Marek.

- **dont** zastępuje dopełnienie poprzedzone przyimkiem "de"

C'est un pilote. Je parle de ce pilote.

C'est le pilote **dont** je parle.

To pilot, o którym mówię.

- **où** zastępuje okolicznik miejsca

Ce pays est beau. J'habite dans ce pays.

Le pays **où** j'habite est beau.

Kraj, gdzie (w którym) mieszkam jest piękny.

Zaimki względne złożone

1. Zaimki te występują w następujących formach:

- r. męski: l.poj. - **lequel**, l.mn. - **lesquels** (oraz połączenia z przyimkami, np.: **auquel**, **auxquels**, **duquel**, **desquels**, **avec lequel**, **pour lequel** itd.)

- r. żeński: l.poj. - **laquelle**, l.mn. - **lesquelles** (oraz połączenia z przyimkami: **à laquelle**, **auxquelles**, **de laquelle**, **desquelles**, **avec laquelle**, **pour laquelle** itd.)

2. Przykłady użycia:

L'histoire ? **laquelle** je pense...

Historia, o której myślę...

La table autour **de laquelle**...

stół, wokół którego...

L'homme **avec lequel**...

Człowiek, z którym...

La chambre au milieu de laquelle...

Pokój, pośrodku którego

Zaimki pytające rzeczowne

Tworzymy za ich pomocą:

1. Pytanie o podmiot zdania

- **qui, qui est-ce qui** kto

Qui chante?

Kto śpiewa?

- **qu'est-ce qui, que** co

Qu'est-ce qui se passe?

Co się dzieje?

- **lequel, laquelle, lesquels, lesquelles** kto, co

Lequel d'entre eux a fait cela?

Który spośród nich to uczynił?

2. Pytanie o dopełnienie bliższe

- **qui, qui est-ce que** kogo

Qui est-ce que tu as vu?

Kogo widziałeś?

- **que, qu'est-ce que** co

Que fais-tu?

Co porabiasz?

3. Pytanie o dopełnienie dalsze

- **qui, quoi + przyimki**

A qui parles-tu?

Z kim rozmawiasz?

Sur quoi est-ce qu'il compte?

Na co on liczy?

Avec qui venez-vous?

Z kim przychodzicie?

A quoi penses-tu?

O czym myślisz?

-- **lequel, laquelle + przyimki**

Auquel de deux enfants as-tu donné le livre?

Któremu z dwojga dzieci dałeś książkę?

Zaimki pytające przymiotne

l.poj l.mn.

r.męski quel quels
r. żeński quelle quelles

Zaimek pytający przymiotny towarzyszy rzeczownikowi np.:

Quel est son numéro de téléphone?

Jaki jest jego numer telefonu?

Quelle histoire! *Quels* temps!

Co za historia! Co za czasy!

Zaimki nieokreślone rzeczowne i przymiotne

Mówią o bliżej nieokreślonej osobie, rzeczy lub idei.

Zaimki rzeczowne występują samodzielnie, zaś *zaimki przymiotne* towarzyszą rzeczownikom.

Ważniejsze zaimki nieokreśl. rzecz. i przym. oraz przykłady ich użycia

- **aucun(-e), aucuns(-es)** żaden

Il a réussi sans *aucun* effort.

Udało mu się bez żadnego trudu.

Je n'en ai *aucune*.

Nie mam żadnej (żadnego).

- **chacun(-e), chacuns(-es) chaque(-s)** każdy

Il venait *chaque* dimanche.

Przychodził w każdą niedzielę.

Chacun peut se tromper

Każdy może się myli

- **certain(e), certains(es)** pewien

Une *certaine* femme m'a dit...

Pewna kobieta powiedziała mi...

Certains pensent le contraire.

Niektórzy są odmiennego zdania.

- **on** (forma nieosobowa, tłumaczona przez: "się")

On dit que...

Mówi się, że...

- **personne** nikt, nikogo

Personne ne le voit. Nikt go nie widzi.

Il n'a rencontré *personne*. Nikogo nie spotkał.

- **rien** nic

Je ne vois rien. Nic nie widzę.

- **tout** wszystko, każdy

Il sait *tout*.

On wie wszystko.

CZASOWNIKI

I grupa czasowników (regularna) -- czas teraźniejszy

Czasowniki należące do I grupy kończą się w bezokoliczniku na: **-er**

Grupa ta liczy ok. 4 000 czasowników.

Czas teraźniejszy tworzymy dodając do tematu bezokolicznika końcówki: -e, -es, -e, -ons, -ez, -ent, np
"parler" -- mówić

je parle nous parlons
tu parles vous parlez
il parle ils parlent

participe présent - parlant

participe passé - parlé

II grupa czasowników (regularna) -- czas teraźniejszy

Czasowniki należące do tej grupy kończą się w bezokoliczniku na: **-ir**

Grupa ta liczy ok 300 czasowników.

Czas teraźniejszy tworzymy dodając do tematu bezokolicznika końcówki: **-,s -is, it, -issons, -issez,-issent**
np.: "finir" -- kończyć

je finis nous finissons
tu finis vous finissez
il finit ils finissent

participe présent - finissant

participe passé - fini

III grupa czasowników (nieregularna) -- czas teraźniejszy

Czasowniki należące do tej grupy kończą się w bezokoliczniku na: **-re, -oir, -ir**

(za wyj. "aller" - iść, jechać i "envoyer" - posyłać

Grupa ta liczy ok. 160 często używanych czasowników.

Czas teraźn. tworzymy najczęściej dodając do tematu (który może się zmieniać) końcówki: **-s, -s, -t, -ons, -ez, -ent**

Przykłady odmiany:

- "**lire**" -- czytać

je lis nous lisons
tu lis vous lisez
il lit ils lisent

- "**voir**" -- widzieć

je vois nous voyons
tu vois vous voyez
il voit ils voient

- "**partir**" -- wyjechać

je pars nous partons
tu pars vous partez

il part ils partent

Tabela odmiany czasowników

I Nieregularności w odmianie czasowników I grupy

Zmiany w pisowni dotyczące czasowników I grupy kończących się w bezokoliczniku na:

1. **-cer** --- przed a oraz o w c stawiamy ogonek (une **cédille**)
np. *commencer* --- nous commençons
2. **-ger** --- przed a oraz o po g stawiamy dodatkowo **e**
np. *manger* --- nous mangeons
3. **-yer** --- przed e niemym zamienia się na i (w czasownikach zak. na -ayer y można zachować)
np. *nettoyer* --- je nettoie
4. **-eler**--- przed sylabą zawierającą e nieme podwajamy l (za wyj. *geler*)
np. *appeler* --- jappelle
- 5 **-eter** --- przed sylabą zawierającą e nieme podwajamy t (za wyj. *acheter*)
np. *jeter* --- ils jettent
6. czasowniki, w których przedostatnia sylaba zawiera e nieme lub é, e nieme oraz é, zamieniają się na rr (za wyj. futur simple oraz conditionnel czasowników, których ostatnia sylaba zawiera é

II Wzór odmiany czasowników nieregularnych

wykaz skrótów

- ind.prés. -- czas teraŹniejszy (**indicatif présent**)
impar. -- czas **imparfait**
fut. -- czas **futur simple**
cond.prés. -- tryb przypuszczaj¹cy (**conditionnel présent**)
sub.prés. -- tryb **subjonctif présent**
impér. -- tryb rozkazuj¹cy (**impératif**)
p.prés. -- **imiesłów przysłówkowy**
p.passé -- **imiesłów przymiotnikowy** (imiesłów czasu przeszłego)
p.s. -- czas **passé simple**

Lista czasowników nieregularnych:

acquérir
asseoir
aller
avoir
battre
boire
bouillir
clore
conclure
conduire
connaître
coudre
courir
couvrir
craindre
croire
cueillir
devoir
dire
dormir
écrire
envoyer
faire
falloir
fuir

joindre
lire
mentir
mettre
moudre
mourir
naître
partir
plaie
pleuvoir
pouvoir
prendre
recevoir
rire
rompre
savoir
sentir
servir
sortir
suffire
suivre
taire
tendre
tenir
tordre
vaincre
valoir
veeetir
vivre
voir
vouloir

acquérir nabyæ

ind.prés. - jacquiers, nous acquérons
impar. - jacquérais, nous acquérions
fut. - jacquerrai, nous acquerrons
cond.prés. - jacquerrais, nous acquerrions
sub.prés. - que jacquière, que nous acquérions
impér. - acquiers, acquérons, acquérez
p.prés. - acquérant
p.passé - acquis
p.s. - jacquis, nous acquîmes

aller iœæ, jechaæ

ind.prés - je vais, tu vas, il va, nous allons, vous allez, ils vont
impar. - jallais, nous allions
fut. - jirai, nous irons
cond. prés. - jirais, nous irions
subj.prés. - que jaille, que nous allions
impér. - va, allons, allez
p.prés. - allant
p.passé - allé
p.s. - jallai, nous allaaames

avoir mieæ

ind.prés. - jai, tu as il a, nous avons, vous avez, ils ont
impar. - javais, nous avions
fut. - jaurai, nous aurons
cond.prés. - jaurais, nous aurions
subj.prés. que jaie, quil ait, que nous ayons, quils aient
impér. - aie, ayons, ayez

p.prés. - ayant
p.passé - eu
p.s. - jeus, nous euuumes

battre biæ

ind.prés. - je bats, nous battons
impar. - je battais, nous battions
fut. - je battrai, nous battons
cond.prés. - je battrais, nous battrions
subj.prés. - que je batte, que nous battions
impér. - bats, battons, battez
p.prés - battant
p.passé - battu
p.s. - je battis, nous battîmes

boire piæ

ind.prés. - je bois, il boit, nous buvons, ils boivent
impar. - je buvais
fut. - je boirai, nous boirons
cond.prés. - je boirais, nous boirions
sub.prés. - que je boive, que nous buvions
impér. - bois, buvons, buvez
p.prés. - buvant
p.passé - bu
p.s. je bus, nous buuumes

sasseoir usi'œæ

ind.prés. -- je massieds nous nous asseyons
(je massois, nous nous assoyons)
impar. -- je masseyais, nous nous asseyions
(je massoyais, nous nous assoyions)
fut. -- je massiérai, nous nous assiérons
(je massoirai, nous nous assoirons)
cond.prés -- je massiérais, nous nous assiérions
(je massoirais, nous nous assoirions)
sub.prés. -- que je masseye, que nous nous asseyions
(que je massoie, que nous nous assoyions)
impér. - assieds-toi, asseyons-nous, asseyez-vous
p.prés. -- sasseyant, (sassoiant)
p.passé -- assis
p.s. - je massis, nous nous assîmes

bouillir gotowæ

ind.prés. -- je bous, nous bouillons
impar. -- je bouillais, nous bouillions
fut. -- je bouillirai, nous bouilurons
cond.prés -- je bouillirais, nous bouillirions
sub.prés. -- que je bouille, que nous bouillions
impér. -- bous, bouillons, bouillez
p.prés. -- bouillant,
p.passé -- bouilli
p.s. -- je bouillis, nous bouillîmes

clorre zamkn'æ

ind.prés. -- je clos, il clôt, nous closions
impar. -- je closais, nous closions
fut. -- je clorai, nous clorons
cond.prés -- je clorais, nous clorions
sub.prés. -- que je close, que nous closions
impér. -- clos,

p.prés. -- closant
p.passé -- clos

courir biegaæ

ind.prés. -- je cours, nous courons
impar. -- je courais, nous courions
fut. -- je courrai, nous courrons
cond.prés -- je courrais, nous courrions
sub.prés. -- que je coure, que nous courions
impér. -- cours, courons courez,
p.prés. -- courant
p.passé -- couru
p.s. - je courus, nous couruumes

devoir musicæ

cz. ter - je dois, nous devons
impar. -- je devais, nous devions
fut. -- je devrai, nous devrons
cond.prés -- je devrais, nous devrions
sub.prés. -- que je doive, que nous devions
p.prés. -- devant
p.passé -- duuu
p.s. -- je dus, nous duuumes

dire powiedziæ

ind.prés. -- je dis, tu dis, il dit, nous disons, vous dites, ils disent
impar. -- je disais, nous disions
fut. -- je dirai, nous dirons
cond.prés --je dirais, nous dirions
sub.prés. -- que je dise, que nous disions
impér. -- dis, disons, dites
p.prés. -- disant
p.passé -- dit
p.s. -- je dis, nous dûmes

dormir spaæ

ind.prés. -- je dors, nous dormons
impar. -- je dormais, nous dormions
fut. -- je dormirai, nous dormirons
cond.prés -- je dormirais, nous dormirions
sub.prés. -- que je dorme, que nous dormions
impér. -- dors, dormons, dormez
p.prés. -- dormant
p.passé -- dormi
p.s. -- je dormis, nous dormîmes

écrire pisaaæ

ind.prés. -- j'écris, nous écrivons
impar. -- j'écrivais, nous écrivions
fut. -- j'écrirai, nous écrirons
cond.prés -- j'écrirais, nous écririons
sub.prés. -- que j'écrive, que nous écrivions
impér. -- écris, écrivons, écrivez
p.prés. -- écrivant
p.passé -- écrit
p.s. -- j'écrivis, nous écrivîmes

faire czyniaæ

ind.prés. -- je fais, tu fais, il fait, nous faisons, vous faites, ils font
impar. -- je faisais, nous faisions

fut. -- je ferai, nous ferons
cond.prés -- je ferais, nous ferions
sub.prés. -- que je fasse, que nous fassions
impér. -- fais, faisons, faites
p.prés. -- faisant
p.passé -- fait
p.s. -- je fis, nous fîmes

lire czytaæ

ind.prés. -- je lis, nous lisons
impar. -- je lisais, nous lisions
fut. -- je lirai, nous lirons
cond.prés -- je lirais, nous lirions
sub.prés. -- que je lise, que nous lisions
impér. -- lis, lisons, lisez
p.prés. -- lisant
p.passé -- lu
p.s. -- je lus, nous lûmes

mettre po³o;yaæ

ind.prés. -- je mets, il met, nous mettons
impar. -- je mettais, nous mettions
fut. -- je metrai, nous mettrons
cond.prés. -- je mettrais, nous mettrions
subj.prés. -- que je mette, que nous mettions
impér. -- mets, mettons, mettez
p.prés. -- mettant
p.passé -- mis
p.s. -- je mis, nous mîmes

naître urodziæ siê

ind.prés. -- je nais, il naît, nous naissons
impar. -- je naissais, nous naissions
fut. -- je naîtrai, nous naîtrons
cond.prés -- je naîtrais, nous naîtrions
sub.prés. -- que je naisse, que nous naissions
impér. -- nais, naissons, naissez
p.prés. -- naissant
p.passé -- né
p.s. -- je naquis, nous naquîmes

partir odjechaæ

ind.prés. -- je pars, nous partons
impar. -- je partais, nous partions
fut. -- je partirai, nous partirons
cond.prés -- je partirais, nous partirions
sub.prés. -- que je parte, que nous partions
impér. -- pars, partons, partez
p.prés. -- partant
p.passé -- parti
p.s. -- je partis, nous partîmes

pouvoir mōc

ind.prés. -- je peux (lub je puis), tu peux, il peut, nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent
impar. -- je pouvais, nous pouvions
fut. -- je pourrai, nous pourrons
cond.prés -- je pourrais, nous pourrions
sub.prés. -- que je puisse, que nous puissions
p.prés. -- pouvant
p.passé -- pu
p.s. -- je pus, nous puumes

prendre wzi'æ

ind.prés. -- je prends, nous prenons, ils prennent
impar. -- je prenais, nous prenions
fut. -- je prendrai, nous prendrons
cond.prés -- je prendrais, nous prendrions
sub.prés. -- que je prenne, que nous prenions
impér. -- prends, prenons, prenez
p.prés. -- prenant
p.passé -- pris
p.s. -- je pris, nous prîmes

recevoir dostaa

ind.prés. -- je reçois, nous recevons, ils reçoivent
impar. -- je recevais, nous recevions
fut. -- je recevrai, nous recevrons
cond.prés -- je recevrais, nous recevrons
sub.prés. -- que je reçoive, que nous recevions, qu'ils reçoivent
impér. -- reçois, recevons, recevez
p.prés. -- recevant
p.passé -- reçu
p.s. -- je reçus, nous reçûmes

rire œmiaæ siê

ind.prés. -- je ris, nous rions
impar. -- je riais, nous riions
fut. -- je rirai, nous rirons
cond.prés -- je rirais, nous ririons
sub.prés. -- que je rie, que nous riions
impér. -- ris, rions, riez
p.prés. -- riant
p.passé -- ri
p.s. -- je ris, nous rîmes

savoir umieæ

ind.prés. -- je sais, nous savons
impar. -- je savais, nous savions
fut. -- je saurai, nous saurons
cond.prés -- je saurais, nous saurions
sub.prés. -- que je sache, que nous sachions
impér. -- sache, sachons, sachez
p.prés. -- sachant
p.passé -- su
p.s. -- je sus, nous suvimes

sentir czuaæ

ind.prés. -- je sens, nous sentons
impar. -- je sentais, nous sentions
fut. -- je sentirai, nous sentirons
cond.prés -- je sentirais, nous sentirions
sub.prés. -- que je sente, que nous sentions
impér. -- sens, sentons, sentez
p.prés. -- sentant
p.passé -- senti
p.s. -- je sentis, nous sentîmes

servir s³u,yæ

ind.prés. -- je sers, nous servons
impar. -- je servais, nous servions
fut. -- je servirai, nous servirons
cond.prés -- je servirais, nous servirions

sub.prés. -- que je serve, que nous servions
impér. -- sers, servons, servez
p.prés. -- servant
p.passé -- servi
p.s. -- je servis, nous servîmes

sortir wyjœæ

ind.prés. -- je sors, nous sortons
impar. -- je sortais, nous sortions
fut. -- je sortirai, nous sortirons
cond.prés -- je sortirais, nous sortirions
sub.prés. -- que je sorte, que nous sortions
impér. -- sors, sortons, sortez
p.prés. -- sortant
p.passé -- sorti
p.s. -- je sortis, nous sortîmes

CZASY

Present – czas teraniejszy

Np. je parle, tu parles, il parle, nous parlons, vous parlez, ils parlent

Zakończenia koniugacji (końcówki bezokolicznika):

Grupa I: -e, -es, -e, -ons, -ez, -ent

Grupa II: -is, -is, -it, -issons, -issez, -issent

Grupa III: -s, -s, - lub t, -ons, -ez, -ent

Futur proche

1. Czas ten określa czynność przyszłą bliską.

2. Tworzymy go dodając bezokolicznik odmienianego czasownika do form czasu terażniejszego czasownika "aller"

Il **va le faire**. (Zaraz) to zrobi.

3. Forma przecząca (negujemy czasownik "aller")

Il **ne va pas le faire**. Nie zrobi tego.

4. Forma pytaj'ca

Est-ce qu'il **va le faire**?, Va-t-il **le faire**? Czy to zrobi?

Futur simple

1. Czas ten oznacza czynności przyszłe, planowane lub oczekiwane.

2. Tworzymy go dodając końcówki: **-ai, -as, -a, -ons, -ez, -ont**

a) w czasownikach I i II grupy - do bezokolicznika np.

chanter œpiewaæ

je	chanterai	nous	chanterons
tu	chanteras	vous	chanterez
il	chantera ils	chanteront	
	finir kończyæ		
je	finirai	nous	finirons
tu	finiras	vous	finirez
il	finira ils	finiront	

b) w czasownikach nieregularnych (grupa III) - do odpowiedniego (najczęściej nieregularnego) tematu(patrz: Tabela odmiany czasowników)

être byæ:	je serai, tu seras itd.
avoir mieæ	j'aurai, tu auras itd.
faire czyniæ	je ferai, il fera itd.

3. Forma przecz'ca

Il ne chantera pas. Nie będzie śpiewał.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il chantera? Chantera-t-il? Czy będzie śpiewał?

Futur antérieur

1 Czas ten *wyraża* czynności przysze dokonane lub uprzednie w stosunku do innych (wyrażonych w futur simple)

Wyraża akcję przyszą, przed inną akcją przyszą

Np.

Demain, je dejeunerai a 8h. Demain, je travaillerai a 9h.

Demain, quand **j'aurai dejeuné** (a 8 h.), travaillerai (a 9 h).

Quand je me serai promené, je rentrerai a la maison.

Quand je serai rentré, je dejeunerai.

2 Tworzymy go dodając participe passé odmienianego czasownika do formy czasu futur simple czasownika posiłkowego "**avoir**" (lub "**etre**")

Futur antérieur = futur de AVOIR lub ETRE + PARTICIPE PASSE

Czasowniki, które mają le passe compose z ETRE, mają także **futur antérieur** z ETRE

J'aurai dejeuné; Tu auras dejeuné; Il aura dejeuné; Nous aurons dejeuné; Vous aurez dejeuné;

Ils auront dejeuné

Je serai rentré; Tu seras rentré; Il sera rentré; Elle sera rentrée; Nous serons rentrés;

Vous serez rentrés; Ils seront rentrés; Elles seront rentrées;

Il **aura fait** ce travail d'ici samedi. Wykona tę pracę do soboty.

3. Forma przecz'ca

Il n'aura pas fait ce travail d'ici samedi.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il aura fait ce travail d'ici samedi?

Aura-t-il fait ce travail d'ici samedi?

Passe récent

1 Jest to czas przeszły bliski. Służy do *wyrażenia czynności, która właśnie została wykonana*.

2 Tworzymy go dodając bezokolicznik odmienianego czasownika poprzedzony przymkiem "de" do form czasu terażniejszego czasownika "**venir**". Występuje zwykle w formie twierdzącej trybu oznajmującego, np.:

LE PASSE RECENT = le present de VENIR + de + L'INFINIF

Je viens de sortir, il y a une minute.

Je viens de sortir, tu viens de sortir, il vient de sortir, nous venons de sortir, vous venez de sortir, ils viennent de sortir

Je viens de lui parler. Właśnie z nim rozmawiałem.

Imparfait

1 Tworzymy go *dotając* do tematu czasownika w 1os. l.mn. końcówki; **-ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient** np.:

Hier soir, je dormais... Soudain, le telephone a sonné.

J'avais..., j'ecrivais...

Je parlais. M wi³em.

2. Czas ten służy wyrażeniu:

- *czynności, które się powtarzały*

Il venait me voir le dimanche. Odwiedzał mnie w niedzielę.

- *czynności, które trwały w przeszłości przez czas bliżej nieokreślony*

Il parlait sans me regarder. Mówił nie patrząc na mnie.

- *czynności, które miały miejsce w tym samym czasie, co inna czynność przeszła (czynności niedokonane - t o dla czynności dokonanych, wyrażonych przez passé composé)*

Quand je dormais, le téléphone a sonn . Kiedy spałem, zadzwonił telefon.

- *pragnienia (i do tworzenia zdań warunkowych patrz. II typ zd.war.)*

Ah, si j'étais riche... Ah, gdybym był bogaty...

- *opisu (np. przyrody)*

Il faisait beau, les oiseaux chantaient dans les arbres... Był ładnie, ptaki śpiewały na drzewach...

3. Forma przecz'ca

Je ne parlais pas. Nie m wiłem.

4. Forma pytająca

Est-ce que je parlais? Parlais-je?

Passé composé

Np.

Hier, **j'ai commencé** et **j'ai fini** la leçon 15.

Le passe composé "commencer" = le present "avoir" + participe passé "commencer"

J'ai commencé, tu as commencé, il/elle a commencé, nous avons commencé, vous avez commencé,

ils/elles ont commencé

Je **suis arrivé** hier.

Le passe composé "arriver" = le present "?tre" + participe passé "arriver"

1. Użycie:

- wyraża czynności przeszłe dokonane, zakończone

Np. J'ai reçu une lettre de Sophie. Otrzymałem list od Zofii.

- s uży też do wyrażenia czynności po sobie nat pujących

Il s'est levé. Puis il s'est ras . Wstał. Następnie się ogolił.

2 Tworzenie: forma czasu teraźniejszego czasownika posiłkowego "**avoir**" lub (w przypadku czasowników oznaczających ruch i czas. zwrotnych) czasownika "** tre**" + imiesłów czasu przeszłego (participe passé) odmienianego czasownika.

3. Forma przecząca

Il ne s'est pas levé.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il s'est levé? S'est-il levé?

Plus-que-parfait

1. Używany jest:

- do wyrażenia czynności uprzedniej w stosunku do innych czynności przeszłych

Puisqu'on ne l'avait pas invité, il était triste. Ponieważ nie zaproszono go, był smutny.

- w zdaniach warunkowych (patrz: III typ zd.war.)

● w mowie zależnej - dla wyrażenia czynności zaprzęsłej (patrz zgodność czasów)

2. Tworzenie: imparfait czasownika posiłkowego ("avoir" lub "d'être") + participe passé odmienianego czasownika

Nous avons vu. Widzieliśmy.

J'avais déjeuné, Tu avais déjeuné, Il avait déjeuné, Nous avions déjeuné, Vous aviez déjeuné, Ils sont déjeuné.

J'étais venu, Tu étais venu, Il était venu, Nous étions venus, ...

3. Forma przecząca

Nous n'avons pas vu.

4. Forma pytająca

Est-ce que nous avons vu? Avions-nous vu?

Passé simple

1. Jest to czas używany prawie tylko w języku pisanym literackim - jako czas narracji (dialogi są w passé composé)

2. Tworzenie: temat + końcówka

- I gr.: temat bezokolicznika + **-ai, -as, -a, -âmes, -âtes, érent, nt**:

Il parla. Mówił.

- II gr.: temat bezokolicznika + **-is, is, -it, îmes, îtes, -irent, nt**:

Il finit. Skończył.

- III gr.: formy nieregularne tematu + **-s, -s, -t, -mes, -tes, -rent, nt**:

avoir => j'eus miałem

faire => je fis zrobiłem

d'être => je fus byłem

3. Forma przecząca

Il ne parla pas.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il parla? Parla-t-il?

Bezokolicznik

Bezokolicznik francuski posiada dwie formy: "infinitif présent" (bezokolicznik czasu teraźniejszego) oraz "infinitif passé" (bezokolicznik czasu przeszłego).

1. Infinitif présent

- mówi o czynności równoczesnej lub przyszłej w stosunku do czasownika użytego w formie osobowej np.:

Elle veut dormir. (Ona) chce spać.

J'ai cru comprendre. Sądziłem, że rozumiem.

- może pełnić rolę:

a) podmiotu

Travailler est un plaisir. Praca jest przyjemnością.

b) dopełnienia

J'aime danser. Lubię tańczyć.

2. Infinitif passé (utworzony poprzez dodanie "participe passé" odmienianego czasownika do bezokolicznika czasownika posiłkowego ("avoir" lub "être") określa czynność uprzednią w stosunku do czasownika w formie osobowej, np.:

Après avoir déjeuné, je suis sorti. Zjadłszy śniadanie, wyszedłem.

Imiesłów przysłówkowy (participe présent)

- tworzymy go dodając końcówkę -ant do tematu czasownika w 1os. l.mn., np. parler -- parlant

- określa on czynność jednoczesną w stosunku do innej czynności w zdaniu np.:

Je vois l'enfant jouant dans la cour. Widzę dziecko bawiące się na podwórku.

Imiesłów przymiotnikowy (participe passé)

1. Tworzymy go w następujący sposób:

- Igr. czasown.: temat + -é

np. parlé, mangé

- IIgr. czasown.: temat + -i

np. fini, réussi

-IIIgr. (nieregularna) - ważniejsze czasown.:

faire => fait

avoir => eu

être => été

savoir => su

vouloir => voulu

voir => vu

patrz także: Tabela odmiany czasowników

2. Participe passé

a) służy do tworzenia czasów złożonych np.:

Il a mangé la soupe. Zjadł zupę.

b) występuje w roli przydawki

un travail bien fait dobrze wykonana praca

Uzgadnianie imiesłowu przymiotnikowego (accord du participe passé)

1. Uzgodnienie participe passé polega na dodaniu końcówek (-e dla rodz. żeńskiego, -s dla l.mn.r.męskiego, -es dla l.mn. r. żeńskiego).

2. Participe passé zgadza się w liczbie i w rodzaju:

- z podmiotem, w przypadku czasowników odmienianych ze słowem posiłkowym "d'être" np.:

Vous d'êtes déjà arrivée? Czy pani już przyszła?

Nous nous sommes lavés. Umyliemy się.

- z dopełnieniem bliższym stojącym przed orzeczeniem, dla czasowników odmienianych ze słowem posiłkowym "avoir" np.:

Je les ai vus. Widziałem ich.

Je les ai vues. Widzia³em je.

La comédie que j'ai vue était intéressante. Komedial, którą widziałem była ciekawa.

Tryb rozkazujący

1. Wyraża on rozkaz, prośbę, radę

2. Tworzenie:

- w 2 os. l. poj. i w 1 oraz 2 os. l. mn. ma on taką samą formę jak czas teraźniejszy (lecz wyrażony jest samym tylko czasownikiem, bez podmiotu)

Chantons! Finissez! Śpiewajmy! Kończcie!

Uwaga! w 2 os. l. poj. czas. I grupy, brak końcowego -s np.:

Parle! Mów!

- niektóre czas. III grupy mają nieregularną formę trybu rozkazującego np.:

Sois! Sache! Bądź! Wiedz!

(patrz też: tabela odmiany czasowników)

- w 3 os. l. poj. i l.mn. tryb rozkazujący posiada formę taką jak "subjonctif présent" np.:

Qu'il le fasse!

Niech on to zrobi!

Tryb przypuszczający (conditionnel)

1. Tworzymy go dodając do tematu czasownika w futur simple końcówki: -ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient np.:

je parlerais, elle viendrait, nous irions - mówi³bym, przys³aby, pojechalibyemy

2. Tryb "conditionnel":

- wyraża przypuszczenie

Je pourrais le faire - Mógłbym to zrobić.

- określa czynności prawdopodobn¹

Le nombre de blessés dépasserait cent. Liczba rannych ma przekraczać sto.

- występuje w zdaniach warunkowych

S'il travaillait, il aurait de bonnes notes. Gdyby pracował, miałby dobre stopnie.

- występuje jako "czas przyszły w przeszłości"

Il a dit qu'il passerait me voir. Powiedział, że wstąpi do mnie.

Subjonctif présent

I Tryb "subjonctif présent" tworzymy, dodając do tematu czasownika w 3 os. l.mn. czasu teraźn. (dla czasowników regularnych i większości czas. nieregularnych) końcówki: -e, -es, -e, -ions, -iez, -ent. Formy trybu "subjonctif" poprzedzone są spójnikiem "que". (Uwaga: często, po "que", występuje tryb oznajmujący; np. Il dit qu'il est malade. Mówi, że jest chory.)

Przykłady tworzenia "subjonctif":

I grupa "parler" ils parlent	=>	que je parle
II grupa "finir" ils finissent	=>	que je finisse
III grupa "partir" ils partent	=>	que je parte

Wiele czasowników III grupy tworzy "subjonctif" od nieregularnego tematu np.:

"être" => que je sois, "avoir" => que j'aie

patrz także :Tabela odmiany czasowników:

II "Subjonctif" występuje:

1. w zdaniach niezależnych, wyrażając życzenie lub rozkaz, np.:

Qu'il soit ainsi! Niech tak będzie!

Pourvu qu'il fasse beau! Oby tylko było ładnie!

2. w zdaniach podrzędnych

a) po spójnikach wprowadzających zdania przyzwalające, czasowe, celowe, warunkowe, takich jak: bien que - chociaż; pour que - po to, aby; à condition que - pod warunkiem, że, avant que - zanim; jusqu'à ce que - do czasu, kiedy

Il viendra bien qu'il soit très occupé. Przyjdzie, choć jest bardzo zajęty.

b) po zwrotach wyrażających

- wolę, życzenie, rozkaz

Je veux qu'elle sorte. Chcę, żeby ona wyszła.

- uczucia (radości, smutku, strachu itp.)

J'ai peur qu'il ne soit en retard. Obawiam się, że się spóźni.

Subjonctif passé

Tworzymy go dodając participe passé odmienianego czasownika do form subjonctif présent czasownika posiłkowego "avoir" lub "être". Występuje on po tych samych zwrotach i wyrażeniach co subjonctif présent, (patrz: subjonctif présent), służy jednakże wyrażeniu czynności uprzednich w stosunku do zdania nadrzędnego.

Je suis content que tu viennes.-subj. prés. Jestem zadowolony, że przychodzisz.

Je suis content que tu sois venu.-subj. pas Jestem zadowolony, że przyszedłeś.

Zdanie pytające

1. Pytanie o całe zdanie tworzymy:

- zachowując szyk zdania oznajmującego i nadając zdaniu odpowiednią intonację

Tu connais madame Dupont? Znasz pani¹ Dupont?

- stawiając na początku zdania partykułę pytającą "est-ce que"

Est-ce que tu connais madame Dupont?

- za pomocą inwersji (podmiot stawiamy po orzeczeniu)

Connais-tu Madame Dupont?

2. Pytanie o podmiot (qui? qui-est ce qui? lequel? combien de? quel?) - patrz: zaimki pytające

3. Pytanie o dopełnienie bliższe (qui? qui est-ce? que? qu'est-ce que? - patrz: zaimki pytające

4. Pytanie o dopełnienie dalsze (patrz: zaimki pytające)

5. Pytanie o okolicznik

- czasu (quand? kiedy depuis quand? odkąd?)

Quand est-ce qu'il vient? Kiedy przychodzi?

- miejsca (où? gdzie? d'où? skąd? par où? którędy?)

Tu vas où? Dokąd idziesz?

- sposobu (comment?, de quelle façon? jak?, w jaki sposób?)

Comment avez-vous voyagé? W jaki sposób podróżowaliście?

- celu

Pourquoi est-ce qu'il est parti? Dlaczego wyjechał?

Zdanie przeczące

1. Zdanie przeczące tworzymy:

a) w czasie teraźn. - stawiając przed czasown. słowo "ne", a po nim słowo "pas"

Il ne chantera pas. Nie będzie śpiewał.

b) w czasach złożonych - negując czasowniki posiłkowe

Il n'est pas venu. Nie przyszedł³.

c) w przypadku bezokolicznika - stawiając przed nim partykułę przeczącą

Je vous promets de ne pas y aller. Obiecuję wam, że tam nie pójdę.

2. Przykłady użycia innych przeczeń

- ne...jamais nigdy

Il n'est jamais venu. Nigdy nie przyszedł.

ne...plus już nie

Il ne travaillait plus. Nie pracowa³ już.

- ni...ni ani, ani

Ni Pierre ni André ne sont venus. Nie przyszedł ani Piotr, ani Andrzej.

- personne nikt, nikogo

Personne ne sait. Nikt nie wie.

Elle n'a vu personne. Nikogo nie zobaczyła.

- rien nic

Il n'avait rien acheté. Nic nie kupi³.

Ils ne s'intéressent à rien. Niczym się ni interesują.

Rien ne l'intéresse. ic go nie interesuje.

- aucun żaden

Aucun élève n'a répondu à la question. Żaden uczeń nie odpowiedział na pytanie.

Je ne vois aucun livre. Nie widzę żadnej książki.

I typ zdań warunkowych

W trybie tym warunek występujący po spójniku "si" nie zawiera cech wykluczających spełnienie go - jest więc warunkiem rzeczywistym.

Najczęściej występujące w tym typie zdań warunkowych następstwo czasów to:

- si + présent + futur

S'il vient, je lui dirai toute la vérité. Jeśli przyjdzie, powiem mu całą prawdę.

- si + présent + présent

S'il fait mauvais, ils restent à la maison. Jeśli jest brzydko, pozostają w domu.

- si + présent + impératif

Si tu es fatigué, repose-toi! Jeśli jesteś zmęczony, odpocznij!

II typ zdań warunkowych

1. Budowa

Si + imparfait + conditionnel présent

2. Wyraża on:

- możliwość spełnienia czynności w przyszłości

S'il faisait beau demain, je ferais une promenade. Gdyby jutro było ładnie, poszedłbym na spacer.

- niemożliwość wyrażenia czynności w teraźniejszości.

Si je le savais, je te le dirais. Gdybym wiedział, powiedziałbym ci. (ale nie wiem)

III typ zdań warunkowych

1. Budowa

Si + plus-que parfait + conditionnel passé

Uwaga! - conditionnel passé tworzymy dodaj¹c participe passé odmienianego czasownika do form posi³kowych conditionnel présent czasownika "avoir" lub "être"

2. III typ zdań warunkowych opisuje czynność, która nie została spełniona, ponieważ nie mógł być spełniony warunek

S'il était venu hier, il aurait vu ce film. Gdyby wczoraj przyszedł, zobaczyłby ten film. (ale nie przyszedł i nie

zobaczył).

Mowa zależna

1. Definicja

Mowa niezależna (discours direct) polega na zacytowaniu (najczęściej po dwukropku) czyichś słów np.:

Pierre me demande: "Où vas-tu?" Piotr pyta mnie: Dokąd idziesz?

Mowa zależna natomiast (discours indirect) polega na przytoczeniu czyjejs wypowiedzi w sposób niebezpośredni np.:

Pierre me demande où je vais. Piotr pyta mnie dokąd idę.

2. Tworzenie

W przypadku wypowiedzi w mowie zależnej:

- znikają elementy charakterystyczne dla mowy bezpośredniej, takie jak: dwukropek, cudzysłów, pytajnik, wykrzyknik, inwersja (patrz: przykład powyżej)
- zgodnie z sensem wypowiedzi uzgadniane są zaimki i czasowniki (patrz przykł. pow.)
- dodawane są spójniki w celu połączenia zdań

Il demande: Tu es malade? Pyta: Jesteś chory?

Il me demande si je suis malade. Pyta czy jestem chory.

- niektóre zaimki pytające ulegają zamianie:
est-ce que => si

Est-ce qu'il parle japonais? Czy on mówi po japońsku?

Je me demande s'il parle japonais. Zastanawiam się, czy on mówi po japońsku

qu'est-ce que , que, quoi => ce que

Qu'est-ce que tu fais? Co robisz?

Il veut savoir ce que je fais. Chce wiedzieć, co robię.

qu'est-ce qui => ce qui

Qu'est-ce qui se passe? Co się dzieje?

Je ne sais pas ce qui se passe. Nie wiem, co się dzieje.

- w przypadku, gdy zdanie wprowadzające mowę zależną jest w czasie przeszłym, uzgadniamy czas w zdaniu pobocznym (patrz: zgodność czasów)

Zgodność czasów (concordance des temps)

1. Zasada zgodności czasów

Jeśli, w zdaniu złożonym, zdanie główne jest w czasie przeszłym, to zazwyczaj zdanie poboczne wyrażone jest:

- w czasie imparfait: dla wyrażenia czynności współczesnej zdaniu głównemu

Elle a dit qu'elle travaillait. Powiedziała, że pracuje.

- w czasie plus-que parfait: dla wyrażenia czynności uprzedniej w stosunku do zdania głównego

Elle m'a demandé si j'avais vu André. Zapytała, czy widziałem Andrzeja.

- w conditionnel présent: dla wyrażenia czynności przyszłej w stos. do zdania głównego

Il a assuré qu'il viendrait. Zapewnił, że przyjdzie.

2. Zamiana, której podlegają wtedy okoliczniki czasu:

demain => le lendemain

hier => la veille

l'année dernière => l'année précédente

la semaine prochaine => la semaine suivante

dans deux jours => deux jours après

il y a trois mois => trois mois avant

Zamianie na czasy nie podlegają: subjonctif, zdania bezokolicznikowe, imparfait, conditionnel

Strona bierna

1. W stronie czynnej podmiot sam wykonuje czynność np.:

Pierre écrit la lettre. Piotr pisze list.

W stronie biernej dopełnienie zajmuje miejsce podmiotu, a podmiot będąc dalej wykonawcą czynności, zajmuje miejsce dopełnienia.

La lettre est écrite par Pierre. List jest pisany przez Piotra.

2. Stronę bierną tworzymy dodając "participe passé" odmienianego czasownika do form osobowych czasownika d'tre w wymaganym czasie. "Participe passé" uzgadniamy w rodzaju i liczbie z podmiotem.

Présent: La lettre est écrite par Pierre.

Futur simple: La lettre sera écrite par Pierre.

Futur proche: La lettre va être écrite par Pierre.

Futur antérieur: La lettre aura été écrite par Pierre.

Passé récent: La lettre vient d'être écrite par Pierre.

Passé composé: La lettre a été écrite par Pierre.

Plus-que-parfait La lettre avait été écrite par Pierre

Conditionnel présent: La lettre serait écrite par Pierre.

Subjonctif présent: Je veux que la lettre soit écrite par Pierre.

Subjonctif passé: J'ai été étonné que la lettre ait été écrite par Pierre.

Przysłówek

1. Tworzenie:

a) Niektóre przysłówki posiadają od razu gotową formę (np. beaucoup - dużo, un peu - trochę), niektóre posiadają taką samą formę jak przymiotniki (np. bas - cichy, cicho, cher - drogi, drogo)

b) W sposób regularny przysłówki tworzymy:

- dodając do formy żeńskiej przymiotnika końcówkę: -ment

vive => vivement

żywa => żywo

- dodając do przymiotników zak. na -ant i -ent odpowiednio końcówki -amment i -emment

évident => évidemment

oczywisty => oczywiście

2 Stopniowanie przysłówka

en deux heures w dwie godziny

6. "par" wprowadza
- okolicznik miejsca

Je suis passé par la Suisse. Przejechałem przez Szwajcarię.

- okolicznik sposobu

Il est allé en France par avion. Poleciał do Francji samolotem.

- stronę bierną

Le voleur a été poursuivi par la police. Złodziej był ścigany przez policję.

7. "pour" wprowadza
- okolicznik celu

Je viens pour te parler. Przychodzę, aby z tobą porozmawiać

- okolicznik przyczyny

Il a été puni pour vol. Został skazany za kradzież.